

Cümle Çeşitleri | 8. Sınıf

KONU BAŞLIKLARI

» Cümle Çeşitleri (8. Sınıf)

1. Yükleminin Türüne Göre Cümleler
 - o Fiil (Eylem) Cümlesi
 - o İsim (Ad) Cümlesi
2. Yükleminin Yerine Göre Cümleler
 - o Kurallı (Düz) Cümle
 - o Devrik Cümle
3. Anlamlarına Göre Cümleler
 - o Olumlu Cümle
 - o Olumsuz Cümle
 - o Soru Cümlesi
 - o Ünlem Cümlesi
4. Yapılarına Göre Cümleler
 - o Basit Cümle
 - o Birleşik Cümle
 - o Sıralı Cümle
 - o Bağlı Cümle

CÜMLE ÇEŞİTLERİ (CÜMLE TÜRLERİ)

Duyguları, düşünceleri ya da durumları yargı bildirerek anlatan söz ya da söz dizisine **cümle** denir.

Cümlenin varlığı, yargı bildiren çekimli bir fiil ya da ek fiille çekimlenmiş isim soylu sözcüğe bağlıdır. Bu özellikleri sağlayan bir veya daha fazla sözcük cümleyi oluşturur.

Cümleler anlamlarına, yüklemelerinin türü ve yerine, ayrıca yapılarına göre sınıflandırılmaktadır. Şimdi bunları sırası ile görelim.

1. Yükleminin Türüne Göre Cümleler

Cümleler yüklemine göre, yani yüklemi oluşturan sözcüğün türüne göre iki çeşittir. Bunlar fiil ve isim cümleleridir.

1.1. Fiil (Eylem) Cümlesi

Yüklemi çekimli bir fiilden oluşan cümlelere **fiil (eylem) cümlesi** denir.

Örnek

» Altın eli bıçak **kesmez**.

cümlesinde "kesmek" fiildir. Yüklem fiil olduğu için bu cümle yüklemine göre fiil cümlesidir.

» Fiil cümlelerini "-mak, -mek" mastar ekini kullanarak belirleyebiliriz. Bildiğiniz gibi bu ek sadece fiille-re gelmektedir. O hâlde bir sözcüğe "-mak, -mek" getirebiliyorsak, o sözcük fiildir.

Örnek

» Az ateş çok odunu **yakar**.

cümlesini ele alalım. Burada "yak-" yüklemidir. Yüklem ismi mi, fiil mi olduğunu anlamak için sözcüğe "-mak, -mek"ten uygun olanı getiriyoruz: "yakmak". Anlamı olduğuna göre demek ki fiilmiş, öyleyse cümle de fiil cümlesidir.

UYARI: Bir sözcüğün isim mi, fiil mi olduğunu anlamak için, o sözcüğün yapım eki almış son hâline bakmalıyız. Yoksa yanılabılırız.

Örnek

» Ava giden **avlanır**.

cümlesinde yüklem "avlanır" sözüdür. Biz sözcüğün köküne (av) değil, yapım eki almış son hâline bakıyoruz: "avlan-". Bu son hâline mastar ekini getirebildiğimize göre, demek ki sözcük fiildir. Cümle de fiil cümlesidir.

1.2. İsim (Ad) Cümlesi

Yüklemi ek eylemle çekimlenmiş bir isimden oluşan cümlelere **isim (ad) cümlesi** denir.

Örnek

» Her işin başı **sağlıktır.**

“sağlıktır” sözcüğü, cümlenin yüklemine oluşturmuştur. “sağlık” sözcüğü isim olduğuna göre, cümle de yüklemine çeşidine göre isim cümlesidir.

» Teyzesinin oğlu **öğretmenmiş.**

bu cümle de “miş” ek fiilini alarak yüklem olan “öğretmen” sözcüğü isim olduğu için isim cümlesidir.

UYARI: İsim cümleleri sadece isimlerden oluşmaz. İsim soylu sözcükler de, yani cümlede zamir, edat gibi görevlerde kullanılan sözcükler de isim cümlesini oluşturur.

Örnek

» Bu kitapların hepsi **sizinmiş.**

cümlesinde “sizinmiş” sözcüğü tür olarak zamirdir. Bu sözcük cümlede yüklem göreviyle kullanılmıştır. Öyleyse bu cümle yüklemine göre isim cümlesidir.

» Ağaçta kuşlar **var.**

» Çocuklar **okulun bahçesindeydi.**

» Küçükken **çok yaramaz bir çocukmuş.**

» Amacımız sınavı **kazanmaktır.** cümleleri de isim cümlesidir.

UYARI: İsim cümlelerini bulurken sesteş (eş sesli) sözcüklere dikkat etmemiz gerekir.

Sesteş sözcükler yazılışları aynı olduğu hâlde anlamca farklı sözcüklerdir. Bu sözcüklerden biri isim, biri fiil olabilir. Bunu anlamak için de cümlenin dikkatlice okunması gerekir.

Örnek

» Artık vakit çok **geç**.

cümlesindeki "geç" sözcüğü "erken" karşıtı isim soylu bir sözcüktür. Öyleyse bu cümle isim cümlesidir.

» Köprüden sen de **geç**.

cümlesindeki "geç" sözcüğü ise "bir yerden başka bir yere gitmek" anlamında bir fiildir.

Demek ki bu cümle, yüklemine göre fiil cümlesidir

2. Yüklemnin Yerine Göre Cümleler

Ögelerinin dizilişine göre cümleler de diyebileceğimiz bu tür cümlelerde yüklemi bulup yüklemnin öge dizilişindeki yerine bakarız. Cümleyi, yüklemnin yerine göre kurallı cümle veya devrik cümle olarak adlandırırız.

2.1. Kurallı (Düz) Cümle

Yüklemi sonda olan cümlelere **kurallı cümle** denir.

Örnek

» Bu filmi daha önce **izlemiştım**.

cümlesinde "izlemiştım" yüklemdir ve cümleinin sonunda yer almıştır. Cümle, yüklem sonda olduğu için kurallıdır.

» Bu sabah çok erken **kalktım**.

» Sınavlarımız haftaya **başlayacak**.

» Kitap okumayı çok **severim**.

Bu cümlelerin tamamında yüklem cümleinin sonundadır. Bu yüzden bu cümleler kurallı cümlelerdir.

UYARI:Ögelerinin dizilişine göre cümleleri bulurken dikkat etmemiz gereken nokta "yüklem"in belirlenmesidir. Çünkü böyle bir isimlendirme tamamen yüklem yerinin belirlenmesi ile ilgilidir. Cümlede yüklemi yanlış belirlersek bulacağımız sonuç da yanlış olacaktır.

Örnek

» Sizi arayan **bendim**.

cümlesinde yüklem "arayan" sözcüğü değildir. Çünkü yüklem çekimli unsurdan oluşur. Yukarıdaki cümlede "ben" zamiri ek eylemin geçmiş zamanı ile çekimlenerek yüklem olmuştur. Öyleyse bu, kurallı cümledir.

» İş **insanın aynasıdır**.

cümlesinde yüklem "aynasıdır" sözcüğü değildir. Çünkü burada "insanın aynası" isim tamlamasıdır. Ek eylemin geniş zamanı ile çekimlenerek yüklem olmuştur. Öyleyse yüklem sonda olduğuna göre cümle kurallıdır.

2.2. Devrik Cümle

Yüklemi sonda olmayan cümlelere **devrik cümle** denir.

Bu tür cümlelerde yüklem cümlenin başında, ortasında (sonu hariç), herhangi bir yerinde bulunabilir.

Örnek

» Göçebeler buraya **kurarmış** çadırlarını.

cümlesinde yüklem "kurarmış" sözcüğüdür. Bu sözcük görüldüğü gibi, cümlenin sonunda değildir. Yüklem sonda olmadığı için bu cümle yüklem yerine göre devrik cümledir.

» **Açılan bir gülsün** sen.

cümlesinde yüklem "açılan bir gülsün" sözleridir. Bu sözler cümlenin başında

kullanılmıştır. Öyleyse bu, yüklem yerine göre devrik cümledir.

» **Hoyrattır** bu akşamüstüler.

» Bir kuş sesi **gelir** dudaklarından.

Yukarıdaki cümlelerde yüklem sona değildir. Sona olmadığı için de bu cümleler devrik demektir.

3. Anlamlarına Göre Cümleler

Anlamlarına göre cümle çeşitleri, cümlede bildirilen eylemin yapılıp yapılmamasına ya da sözü edilenlerin bulunup bulunmamasına, ayrıca bir işin yapılmasının istenme durumuna göre dört ana başlık altında incelenir:

3.1. Olumlu Cümle

Herhangi bir eylemin yapıldığını veya yargının gerçekleştiğini anlatan cümlelere **olumlu cümle** denir.

Örnek

» Kırtasiyeden kalem **aldı**.

cümlesinde "alma" eyleminin yapıldığı bildirilmiştir. Bu cümlede yargı gerçekleşmiştir. Bu nedenle cümle anlamına göre olumludur.

» Bugün hava **güzeldi**.

cümlesinde ise eylem söz konusu değildir. Burada yapma değil de olma söz konusudur.

Bu cümlede yargının olumluluğu isim cümlesiyle ifade edilmiştir.

» Arkadaşına güzel bir mektup **yazdı**.

cümlesinde "yazma" eyleminin yapıldığı, gerçekleştiği anlatılmaktadır. Bu, olumlu cümledir.

» Şimdi mevsimlerden **yazdı**.

cümlesinde "yaz" sözcüğü mevsim adıdır. Burada bir durumun olduğu anlatılmaktadır. Bu, olumlu cümledir.

3.2. Olumsuz Cümle

Eylemin yapılmadığını, sözü edilen yargının bulunmadığını, gerçekleşmediğini anlatan cümlelere **olumsuz cümle** denir.

Örnek

» Kırtasiyeden kalem **almadı**.

cümlesinde "alma" eyleminin yapılmadığı belirtilmiştir. Bu, olumsuzluk eki "-ma, -me" ile sağlanmıştır.

NOT: Olumsuz cümleler yalnızca "**-ma, -me**" ekleriyle "**değil, yok, ne ...ne**" gibi sözcüklerle veya "**-sız, -siz, -suz, -süz**" gibi eklerle de yapılabilir.

Örnek

» Bugün hava güzel **değildi**.

cümlesinde eylem yoktur. Bu cümlede olumsuzluk "değil" sözcüğü ile yapılmıştır. Cümlede sözü edilen yargının bulunmadığı anlatıldığı için cümle olumsuzdur.

» Bu yemek çok **tuzsuz**.

cümlesinde "-suz" eki, "tuz"un olmadığını belirtmek için kullanılmıştır. Bu nedenle cümle olumsuzdur.

» Bu kitap bende **yok**.

cümlesinde "yok" sözcüğü sözü edilen nesnenin (kitap) olmadığını belirtmektedir. Öyleyse bu cümle olumsuzdur.

UYARI: Kimi cümleler “yok, değil, -ma, -me, -sız, -siz...” gibi olumsuzluk bildiren unsurları aldığı hâlde anlamca olumlu olabilir. Yani cümle yapıcı (şekilce) olumsuz olduğu hâlde anlamca olumlu olabilir.

Örnek

» Bu basit soruyu çözemeyecek değilim.

cümlesinde yüklem “çözemeyecek değilim” sözlerinden oluşmuştur. İki olumsuz unsur cümlenin anlamını olumlu yapmıştır: “Bu basit soruyu çözeceğim.”

» Orada beni tanıyan yok değil. (var)

cümlesinde yüklem “yok değil” sözleridir. Burada da iki olumsuz sözcük cümlenin anlamını olumlu yapmıştır: “Orada beni tanıyan var.”

» Bu çocuk akılsız değil. (akıllı)

» Onun evi yok değil. (var)

» Çocuk okula gitmiyor değil. (gidiyor)

cümleleri de anlamca olumludur.

UYARI: Bazı cümleler ise şekilce olumlu olduğu hâlde anlamca olumsuz olabilir. “Ne ... ne ...” bağlacı cümleleri olumsuz yapar. Kimi cümlelerde ise olumsuzluk anlamı bazı ek ya da sözcüklerle sağlanır.

Örnek

» Ben sizi kırar mıyım hiç! (kırmam)

cümlesindeki “mi” soru eki ve “hiç” sözcüğü bir araya gelerek olumsuzluk anlamını oluşturmuştur: “Ben sizi kırmam.”

» Bu soğuk havada denize mi girilirmiş! (girilmez)

cümlesinde "mi" soru eki cümleye olumsuz bir anlam katmış: "Bu soğuk havada denize girilmez."

» Ben bu sözü söyler miyim? (söylemem)

cümlesinde de aynı durum söz konusudur. Bu iki cümle de yüklemine göre olumludur.

Ama "mi" bu cümleyi olumsuz yapmıştır: "Ben bu sözleri söylemem."

» Evde **ne** kalem var **ne** kömür. (yok)

cümlesinde "ne... ne..." bağlacı "odun ve kömür" ün olmadığını belirtmektedir. Bu cümlede "var" yüklemi olumlu olduğu hâlde "ne ... ne ..." bağlacı cümleyi olumsuz yapmıştır.

3.3. Soru Cümlesi

Bir duyguyu, düşüncüyü soru yoluyla anlatan veya soru yoluyla bilgi almayı amaçlayan cümlelere **soru cümlesi** denir.

Örnek

» Sınav kaçta başlayacak?

cümlesinde soru anlamı vardır. Bu cümlede "sınavın başlama saati" sorulmuştur.

» Bu soruyu kim çözebilir?

cümlesinde soru anlamı vardır. "Kim" sözcüğü ile soruyu çözecek kişi öğrenilmek istenmiştir.

» Bu kitabı Ali mi getirdi?

cümlesinde "mi" soru eki ile kitabı getiren kişi sorulmaktadır.

UYARI: Bir cümlenin soru cümlesi olabilmesi için, içinde soru anlamı kazandıran sözcüklerin olması yeterli değildir. Önemli olan, o cümleyi okuduğumuzda cevap verme ihtiyacı hissetmemizdir.

Örnek

» Oraya nasıl gideceğimi bilmiyorum.

Bu cümlede "nasıl" soru zarfı var; ama cümle, soru cümlesi değil. Çünkü bu yargı sonunda cevap verme ihtiyacı hissetmiyoruz.

3.4. Ünlem Cümlesi

Bir korkuyu, bir sevinci, bir şaşkınlığı, bir coşkuyu, bir hayranlığı, vb. dile getiren cümlelere ünlem cümlesi denir.

Örnek

» "A, sen yine mi geldin?" cümlesinde şaşma,

» "Aman çukura düşmeyelim!" cümlesinde uyarma,

» "Yazık, çocuk annesiz kalmış!" cümlesinde acıma,

» "Vah vah, bu yaşında başına gelene bak çocuğun!" cümlesinde üzülme,

» "Oğlum, şu kitabı getirsene!" cümlesinde seslenme ile ünlem sağlanmıştır.

4. Yapılarına Göre Cümleler

Cümleler yargı bildirir. Kimi cümlelerde bir yargı, kimi cümlelerde ise birden çok yargı vardır.

Cümleler yapılarına göre basit, birleşik, sıralı ve bağlı olmak üzere dörde ayrılır.

Bu konuyu daha iyi anlamak için "temel cümle" ve "yan cümle" kavramlarına açıklık getirmekte yarar var.

» **TEMEL CÜMLE:** Birleşik cümlelerde asıl yargıyı bildiren, yardımcı yargıları sonuca bağlayan cümledir. Daha öz bir ifadeyle temel cümle yüklemidir.

Örnek

» Sokakta kartopu **oynadık**.

cümlesinde "oynadık" yüklemi temel cümledir.

» Ümit, **fakirin ekmeğidir**.

cümlesinde "fakirin ekmeği" yüklemi temel cümledir.

» **YAN CÜMLECİK:** Tam bir yargı bildirmeyen, **fiilimsilerle** ya da çekimli bir fiille kurulan, temel cümlenin ögesi olarak görev yapan söz ya da söz öbeklerine yan cümlecik denir.

Örnek

» **Minareyi çalan** kılıfını **hazırlar**.

yan c. (özne) temel c. (yüklem)

cümlesinde "minareyi çalan" sözleri yan cümleciktir. Sıfat – fiille kurulan bu yan cümlecik, temel cümlenin (hazırlar) öznesi görevinde kullanılmıştır.

» **Hava soğursa** paltonu **giy**.

yan cüm. temel cüm.

cümlesinde "soğursa" sözü yan cümleciktir. Çekimli fiil ile kurulan bu yan cümlecik, temel cümlenin zarf tümleci görevindedir.

4.1. Basit Cümle (Tek Yüklemli Cümle)

Tek yargı bildiren cümlelere basit cümle denir.

Basit cümleler tek yargı bildirdiğinden tek yüklemden oluşur. Bu yüklem, çekimli bir fiil ya da ek fiil almış isim soylu bir sözcük veya söz grubu olabilir. Basit cümlelerde, yüklem dışında, sözcük olarak fiilimsi (eylemsi) yer almaz.

Örnek

» Çömlekçi suyu saksıdan **ıçer.**

cümlesi yapısına göre basit cümledir. Çünkü bu cümle tek yargı bildirmekte ve tek cümleden oluşmaktadır.

» Akıl için yol **birdir.**

cümlesi yapısına göre basittir. Bu cümle yüklemi isim soylu olduğu hâlde tek yargı bildirmektedir. Bu nedenle yapıca basittir.

UYARI: Basit cümle kısa cümle demek değildir. Basit cümle tek yargı bildiren, tek yüklemi olan cümledir.

Örnek

» Eylül sonu ile ekim başlarında bu yaylalar şiddetli soğukların etkisine **girerdi.**

cümlesi de basit yapıdır. Yukarıdaki cümle uzun olmasına rağmen bir yargı bildirdiği ve bir yüklemle sahip olduğu için yapıca basittir.

4.2. Birleşik Cümle

Tek bir yüklemi ve bu yüklemle bağılı en az bir yan cümlecığı bulunan cümlelere birleşik cümle denir.

Birleşik cümleleri sırasıyla görelim:

4.2.1. Girişik Birleşik Cümle (Fiilimsi Bulunan Cümle)

Yan cümlesi fiilimsilerle kurulan cümlelere girişik birleşik cümle denir. Fiilimsinin yer aldığı bölüm yan cümle, yüklemle bulunduğı bölüme de temel cümledir.

Bir cümlede kaç tane fiilimsi varsa o kadar yan cümle vardır.

Örnek

» Son gülen iyi güler.

yan c. (özne) temel c. (yüklem)

cümlesinde "son gülen" sıfat-fiille kurulmuş bir yan cümledir. Bu yan cümle temel cümlenin (yüklem) öznesi görevinde kullanılmıştır.

» Gülmekten hiç hoşlanmaz.

yan c. (d.tüml.) temel c. (yüklem)

cümlesinde "gülmekten" isim-fiille kurulmuş bir yan cümledir. Bu yan cümle temel cümlenin dolaylı tümleci görevinde kullanılmıştır.

» Benimle görüşmeden sakın bir şey yapmayın.

yan c. (zarf.t.) temel c. (yüklem)

cümlesinde "görüşmeden" zarf-fiille kurulmuş bir yan cümledir. Bu yan cümle temel cümlenin zarf tümleci görevinde kullanılmıştır.

» Koşarak gelirken düşüp dizini incitmiş.

yan c. yan c. yan c. temel cümle

cümlesinin yüklemi "incitmiş" sözcüğüdür. Cümlede bulunan "koşarak", "gelirken" ve "düşüp" sözcüklerinin her biri zarf-fiildir. Bu yüzden bu cümlede üç tane yan cümle bulunmaktadır.

4.2.2. Ki'li Birleşik Cümle (İlgi Cümlesi)

Ki'li birleşik cümle iki tane yargısı olan, yargıları birbirine "ki" bağlacı ile bağlanan cümlelerdir.

Örnek

» Görüyorum ki ders çalışıyorsun.

temel cümle yan cümle

Ki'li birleşik cümleler Türkçenin söz dizimine uygun değildir. Bu cümleyi şu şekilde Türkçe söz dizimine uydurabiliriz:

"Ders çalıştığını görüyorum."

yan cümle temel cümle

(nesne) (yüklem)

4.2.3. Şartlı Birleşik Cümle

Birleşik cümlelerde, yan cümlecik temel cümleye şart anlamı katarak bağlanmışsa, bu tür cümlelere şartlı birleşik cümle denir. Şartlı birleşik cümlelerde yan cümlecik sadece "-se, -sa" ekiyle oluşturulur.

Örnek

» Beni dikkatli dinlerseniz konuyu anlarsınız."

yan cümle temel cümle

cümlesinde "anlarsınız" temel cümledir. Bu temel cümlenin oluşumunu bir şarta bağlayan

"dinlerseniz" sözleri ise yan cümledir. Öyleyse bu cümle yapısına göre şartlı birleşik cümledir.

» Kardeşin uyanırsa beni uyarmalısın.

yan cümle temel c. (yüklem)

cümlesinde "uyarma" yüklem, yani temel cümledir. Bu temel cümledeki yargının oluşmasını bir koşula bağlayan "uyanırsa" sözü ise yan cümledir. Bu nedenle cümle, yapıcı şartlı birleşik cümledir.

4.2.4. İç İçe Birleşik Cümle (Cümle İçinde Cümle)

Bir temel cümleyle, onun içinde kullanılan bir yardımcı cümleden oluşan cümlelere denir.

İçe içe birleşik cümlelerde yardımcı cümle de bağımsız bir cümledir. Bu cümleler tırnak içerisinde ifade edilebildiği gibi sonuna virgül konularak da yazılabilir.

Örnek

» **Herkes için en doğrusu bu olacak**, dedi.

yardımcı cümle

temel cümle

» "**Seni her zaman yanımda görmek istiyorum.**" cümlesiyle beni etkiledi.

yardımcı cümle

temel cümle

4.3. Sıralı Cümle (Birden Çok Yüklemlili Cümle)

Basit ya da birleşik yapıli birden fazla cümleli bir birine virgül (,) veya noktalı virgülle (;) bağlanması sonucu oluşturulan cümlelere sıralı cümle denir.

Sıralı cümlelerin en az iki yüklemi vardır.

Örnek

» Demir **ıslanmaz**, deli **uslanmaz**.

cümlesi "ıslanmaz" ve "uslanmaz" yüklemliinden oluşmuştur. Bu yüklemli virgülle bir birine bağlandığı için sıralı cümledir.

» **Güvenme** dostuna, saman **doldurur** postuna.

cümlesi "güvenme" ve "doldurur" yüklemliinden oluşmuştur. Bu iki yüklem bir birine virgülle bağlandığı için sıralı cümledir.

» Ağaca dayanma, kurur: adama dayanma, ölür.

cümlesi de sıralı cümledir.

» Sıralı cümleler kendi içinde bağımlı sıralı ve bağımsız sıralı olmak üzere ikiye ayrılır:

4.3.1. Bağımlı Sıralı Cümle

Sıralı cümlelerde herhangi bir öge ortaklığı varsa, böyle cümlelere **bağımlı sıralı cümle** denir.

Örnek

» Bir söyle, iki dinle. (Gizli özne: **Sen**)

(Özneler ortak)

– Sen bir söyle.

– Sen iki dinle.

» Babam **Bursa'ya** gitti, biz de gideceğiz.

dol. tüml. yüklem yüklem

(Dolaylı tümleçler ortak)

– Babam Bursa'ya gitti.

– Biz de Bursa'ya gideceğiz.

4.3.2. Bağımsız Sıralı Cümle

Sıralı cümlelerde herhangi bir öge ortaklığı yoksa, böyle cümlelere **bağımsız sıralı cümle** denir. Bu tür cümlelerde anlamca bir ortaklık söz konusudur.

Örnek

» Bin dost az, bir düşman çok.

özne **yük.** özne **yük.**

» Dilin kemiği yok, bildiğini söyler.

özne **yük.** nesne **yük.**

Yukarıdaki örneklerde görüldüğü gibi iki cümlenin de ortak bir ögesi yok. Ama her cümle kendi içinde anlamca bir ilgi oluşturduğundan bu cümleler birbirine bağlanmış. Böyle cümleler sıralı bağımsız cümlelerdir.

4.4. Bağlı Cümle (Bağlacı Olan Cümle)

Aralarında anlam ilgisi bulunan basit veya birleşik cümlelerin bağlaçlarla birbirine bağlanmasıyla oluşan cümlelere **bağlı cümle** denir.

Bağlı cümleler “**ama, fakat, yalnız, ve, veya, ne...ne..., hem...hem...**” gibi bağlaçlarla oluşturulur.

Örnek

» **Hem çalışıyorum hem okuyorum.**

cümlesi “hem... hem...” bağlacı “çalışıyorum” ve “okuyorum” yüklemelerini birbirine bağladığı için bağlı cümledir.

» Çok çalıştı, **fakat** başaramadı.

cümlesinde “fakat” bağlacı “çalıştı” ve “başaramadı” yüklemelerini birbirine bağladığı için bu, bağlı cümledir.

» Akşam bize geldiler **ama** fazla oturmadılar.

cümlesi yapısına göre bağlı cümledir. Burada “ama” bağlacı iki cümleyi birbirine bağlamıştır.

UYARI: İçinde bağlaç bulunan her cümle bağlı cümle değildir. Çünkü bağlaçlar cümlelerin özne, nesne gibi ögelerini de birbirine bağlayabilir. Bağlaçlar yüklemeleri birbirine bağlıyorsa orada bağlı cümle vardır.

Örnek

» **Ne** annesine **ne** babasına haber vermiş.

Bu, bağlı bir cümle değildir. Çünkü "ne... ne..." bağlacı yüklemeleri değil, dolaylı tümleleri (annesine, babasına) birbirine bağlamıştır. Sonuçta bu cümle bir yüklemi olduğu için basit cümledir.

» Ne şiş ne kebab yansın.

özne **yüklem**

cümlesi de birleşik yapılı değil, basit yapılı bir cümledir.

şimdi başka bir örnek verelim.

» **Ne** kızı verir **ne** dünürü küstürür.

Bu, bağlı bir cümledir. "Ne... ne..." bağlacı "verir" ve "küstürür" yüklemelerini dolayısıyla cümleleri birbirine bağlamıştır. Ayrıca bu yüklemelerin, dolayısıyla cümlelerin özneleri ortaktır.

